

Понеділок А. /.

м. Харків, Україна

БЕЗПРИТУЛЬНІСТЬ ДІТЕЙ ЯК ФОРМА МАРГІНАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА І ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Трансформаційні процеси, що торкаються кожного в сучасному світовому співтоваристві (світові глобалізаційні і локальні дефрагментаційні тенденції) найбільше впливають на світовідчуття і свідомість незахищених верств суспільства, серед них - діти і підлітки. Суспільства, що перебувають в стані соціальної, економічної, культурної і духовної детермінації відчувають недоліки цих процесів, зокрема суцільну маргіналізацію (або люмпенізацію) мало захищених прошарків соціуму. Під маргіналізацією розуміються такі негативні процеси, що стосуються соціального, економічного, культурного і духовного стану людини, яка перебуває на межі різноманітних соціальних груп, систем, культур і зазнає впливу їх ціннісних орієнтирів або відкидає їх разом і опиняється в просторі так званої «проміжної людини». Знову з'являється явище безпритульності, як одна з форм маргіналізації людини. На жаль, актуальна проблема безпритульності дітей не стала загалом першочерговою для дослідників.

Серед причин **безпритульності** можна назвати дві головні: підліткове бунтарство (як відповідь на домінування батьківського виховання) та неспроможність батьків виховати свою дитину (асоціальний спосіб життя, неуважність до проблем дітей, неповноцінна родина або відсутність батьків тощо). Будь-яка причина може стати визначальною для окремої дитини і змусити її піти на вулицю.

Існує сумна статистика (на прикладі України і Росії): більшість безпритульних - це діти шкільного віку (від 6 до 16 років - 76 %), майже 50 % з них зовсім не асоціюють себе з родиною і не бажають повертатися додому. Майже 80 % волоцюг- хлопчики. Кожний другий вживає наркотичні і токсичні речовини, алкоголь. Майже всі - і хлопчики, і дівчата - починаючи з 10 років, займаються проституцією. Звідки ж вони беруться: 56 % - самі пішли з сім'ї, 23

% - збігли з дитячого будинку або школи-інтернату, 13 % залишилися без опіки батьків, 8 % - діти, що заблукали, яких підкинули або викрали. При цьому майже не існує перевірених даних щодо загальної кількості безпритульних в Україні і Росії.

Майже всі діти, що потрапили на вулицю, стверджують, що не люблять своїх батьків (якщо такі є), і здебільшого для цього є причини. А в любові-нелюбові між батьками і дітьми криється «наріжний камінь» цієї проблеми. Батьки — це базис не тільки нашої біологічної суті, а й духовної, психічної. І якщо в стосунках немає любові, порозуміння, уваги, душевного тепла, то не буде і всієї споруди-фундаменту; руйнується (саморуйнується) сама основа існування біологічної і духовної сутності. Якщо не любиш своїх найрідніших людей, то не полюбиш і чужих. Тому біблійна мудрість проголошує: спочатку шануй батька і матір своїх. Цьому питанню повинні приділяти велику увагу батьки, вихователі, педагоги, що працюють з «важкими» дітьми, тими, ким знехтували або кинули батьки. Важливо розділити страждання дитини, порозумітися з нею - і тоді будь-які зусилля (добрий погляд, жест, слово) не залишаться поза увагою дитини і матимуть позитивні наслідки; добре, уважне ставлення врятує дитину, убезпечить її від негараздів.

Актуальною є проблема дитячого безпритульства. Вирішення цього питання треба починати на місцях: органи місцевого самоврядування покликані відпрацювати ефективні механізми контролю за безпритульними дітьми і розробити особливі заходи щодо попередження цього явища, а саме - більш уважно контролювати родини, де батьки неспроможні влаштувати належні умови для навчання дітей, доглядати за ними. Можливо, і змусити батьків виконувати свої обов'язки. Це краще, ніж відразу залишати дітей без батьків. Цим треба займатися не формально, а надавати практичну допомогу. Ці функції покласти на комітети у справах сім'ї і молоді, місцеві опікунські ради та ін. Як вихід із цієї ситуації, можна запропонувати діяльність по всіх регіонах України спеціальних районних комісарів у справах сім'ї, які б виконували свою роботу чесно і сумлінно.